

## Färgringmärkning av tranor i Västerbotten

*Simone Röper*

### Bakgrund

Genom Svenska tranarbetsgruppens färgringmärkningsprojekt (i samarbete med Europeiska tranarbetsgruppen) anses flyttningen och övervintringen hos den syd- och mellan-svenska tranopopulationen *Grus grus* längs den västra europeiska flyttningssvågen till Frankrike och Spanien vara väl kartlagd. Det finns emellertid fortfarande många frågetecken om flyttningen av den nordsvenska populationen. Eftersom finska ringmärkta tranor dyker upp längs båda flyttningssvågarna (västra/östra) och nordsvenska tranor i stor utsträckning flyttar över Kvarken till Finland, antog vi inom Projekt Trana i Västerbotten (Per Hansson, Simone Röper, Ulf Skjällberg) att också nordsvenska tranor kan flytta längs den östra flyttningssvågen genom Ungern till Nordafrika.



Lyckad tranfångst vid Brånsjön 2006. Lars-Erik Enholm, Erik Lindberg (från vänster).  
Foto: P-O Nilsson

Även beträffande flyttningen av nord-svenska tranor genom Sverige saknas det mycket kunskap. Med hjälp av färgringmärkning och radiosändare, med en livslängd på 4–5 år, är det möjligt att öka kunskapen inom dessa områden betydligt.

### Färgsystem

Tranorna märks med tre färgade plastringar på varje ben som läses uppifrån och ned. På vänster bens tibia sitter landskoden som visar i vilket land tranan märkts. Sverige har exempelvis röd som landsfärg. På höger bens tibia finns individkoden, som möjliggör identifiering av varje enskild trana. Sex färger används, vit, gul, röd, blå, grön och svart.

För att lättare komma ihåg de olika tranorna använder vi namn på individerna. Dessa namn används i den följande texten.

### Frågeställningar

- Stämmer hypotesen att tranor som häckar söder om Ume- och Vindelälven flyttar söderut längs svenska kusten via Uppland och Öland till den stora tyska rastplatsen i Rügen–Bock-området?
- Stämmer hypotesen att tranor som häckar norr om Ume- och Vindelälven flyttar över Kvarken till Söderfjärden, Vasa och sedan via den finska västkusten till Estland och Brandenburg, Tyskland?
- I vilken omfattning och via vilka rastplatser följer de nordsvenska tranorna den östra flyttningssvågen?
- Vilka olika flyttningstrategier genom Europa utnyttjar de nordsvenska tranorna?
- Växlar tranornas flyttningssvågar mellan olika år? Hur är ortstroheten till övervintringsområdena?
- Kommer icke könsmogna tranor tillbaka till Västerbotten och hur rör de sig under sommaren?



Tranan Sven-Ola Kasamark (märkt 2005) i Nordvorpommern, Tyskland oktober 2005.  
Foto: Clas Hermansson

### Spännande återfynd

Sedan år 2000 har vi färgringmärkt sammanlagt 94 tranor i Västerbotten, och så vitt jag vet bär i dagsläget ca 10 tranor fungerande sändare. Många återfynd har redan givit mycket intressanta resultat. Hittills finns dock inte ett enda återfynd av märkta tranor från Västerbotten längs det östra flyttstråket. De verkar också flytta efter den västeuropeiska flyttningvägen till Frankrike och Spanien liksom syd- och mellansvenska tranor. Mångfalden av olika flyttningsstrategier genom Europa verkar dock vara större för den nordsvenska tranopopulationen än för den syd- och mellansvenska.

### Söderfjärden

Från Söderfjärden, Finland hade vi inte fått så många återfynd som väntat under de senaste åren eftersom tranorna lämnade Väs-

terbotten sent och sträckte sedan förbi Söderfjärden utan att rasta. Hösten 2006 observerades dock så många som elva märkta tranor från Västerbotten i Söderfjärden. Av dessa hade tio setts under sommaren/hösten i Västerbotten. Två var årsungar från Lövångertrakten.

### Uppland

Trots stora rastflockar och många fågelskådare hade tidigare endast två återfynd av västerbottniska tranor rapporterats från Uppland. Därför började jag med höstexkursioner till olika potentiella rastplatser som Tierp-Månkarbo och Ledskärsviken. Dessa resulterade i oväntat många märkta tranor. År 2005 hittades tre och 2006 fyra märkta från Västerbotten i början av oktober. Tre av dessa var årsungar från Storuman och Tvärålund-Vännas-trakten, som alltså flyttat längs den

svenska kusten. Vid detta observationstillfälle visade det sig att även en av föräldrarna till Storumanungen var färgringmärkt. Den märktes som adult år 1992 i Gallocanta, Spanien!

Förutom märkta tranor från Västerbotten hittades även några från Västmanland. Så rastade två äldre tranor från Västmanland i början av oktober 2005 vid Tierp. En annan trana från Västmanland (märkt 2004, M. Hake) översomrade vid Ledskärviken. Tranan observerades i området mellan den 1 juni och 4 oktober 2006. Dessutom rapporterades i juni en fjolårsunge från Västerbotten vid Ledskärviken.

Ett mycket oväntat återfynd kom hösten 2006. Den 9 september observerades vid Tierp en trana från Tranemo, Västergötland (märkt 2004, S. Lundgren).

#### **Pejling av Bengt Stugunäs**

Tranan Bengt Stugunäs, märkt 2003 i Västerbotten, pejldes mellan 1 juni och 7 juli 2005 i Umedeltat. Därefter kunde tranan inte hittas i Västerbotten utan pejldes först den 1 oktober 2005 vid Tierp. Den 20–21 april 2006 var Bengt tillbaka i Umedeltat. Tranan försvann sedan helt och återupptäcktes igen vid Tierp i mitten av september samma år.

#### **Hornborgasjön och Kristianstads Vattenrike**

Under våren 2006 påträffades den tredje västerbottniska tranan, Werner Gryt (märkt 2000 vid Grytforsen, Malå), vid Hornborgasjön. Vanligtvis flyttar våra tranor inte via Hornborgasjön. Endast Nicke Sävarberg och Corny Västerås brukar rasta där under våren.

Vid Kristianstads Vattenrike kunde jag pejla tranan Ole Önnemark under april 2005. Där fanns dessutom ytterligare en fjolårsunge

från Västerbotten. Dessa fynd var överraskande, då kännedomen om vilka tranor som rastar i Kristianstads Vattenrike hittills är mycket begränsad.

#### **Första lyckade häckningen**

Den första lyckade häckningen för en av våra färgringmärkta tranor från Västerbotten fastställdes 2005 för 6K-tranan Nicke, märkt 2000 i Sävarberg. Tranan är en hona och häckar i Lövångertrakten, ca 100 km norr om födelseplatsen. Vi kunde dessutom ringmärka dess unge. År 2006 var paret tillbaka vid samma häckningsplats, men misslyckades dock med häckningen. Även fjolårsungen var tillbaka och observerades från maj till september i samma område, som närmast 1 km från födelseplatsen i en liten sommarflock. Ytterligare en 6K trana observerades 2005 med partner och en flygg unge under höst-rasten. Trots stora förhoppningar hittades under 2006 inte någon märkt trana med unge.

#### **Spana efter färgringmärkta tranor!**

Om ni tycker det låter spännande och vill bidra till att vi lär oss ännu mer om tranornas beteende, spana efter färgringmärkta tranor. Vi ser fram emot era rapporter och jag kommer att skicka svar med all information om de rapporterade tranornas levnadsöden. Sänd rapporten till undertecknad, smidigast via e-post: [simone.roeper@gmx.net](mailto:simone.roeper@gmx.net).

**Simone Röper**

**Svenska tranarbetsgruppen,  
koordinator för färgringmärkning  
Täftebölevägen 29**

**907 88 Täfteå**

**Tel: 090-51520**

**e-post: [simone.roeper@gmx.net](mailto:simone.roeper@gmx.net)**